

nare agnitam veritatem a Deo patefactam vel perseuerare in impoenitentia usque ad extreum vel finaliter in desperationem ruere. Haec enim peccata extreme pugnant cum gratia vel potius repudiant ac contemnunt omnem gratiam Dei. Non est autem peccatum blasphemiae in his, qui redeunt ad poenitentiam, quia certum est, non habere peccatum irremissibile eos, quicunque [F 4v:] 5 mandato et promissioni euangelij obtemperant et agunt poenitentiam et audiunt Filium, credunt se propter Filium recipi.

XC.

Etsi vocabulum poenitentiae grammaticis significat improbare id, quod antea mens probabat, et haec significatio magis congruit ad contritionem quam ad fidem, tamen nos reiectis λογομαχίαις sic nominamus totam conuersionem, in qua sunt duo motus: mortificatio et viuificatio seu dolores et consolatio. Repudiamus igitur veteres definitiones, quae et mutilae sunt et impropriae et insulsis interpretationibus magis corrumpuntur: „Poenitentia est mala praeterita plangere et plangenda iterum non committere“, item: „Poenitentia est 10 quaedam dolentis vindicta punientis in se, quod dolet se commisisse.“ Iudicamus autem et veriorem et rectiorem esse hanc definitionem in nostris ecclesijs usitatem: „Poenitentia seu conuersio ad Deum est expauescere et dolere agnitione irae Dei aduersus peccata nostra et rursus erigi fide accipiente remissionem peccatorum fiducia Filij Dei et in hac fide inchoare nouam 15 obedientiam.“¹³⁷

XCI.

Pracecipuae partes atque membra sunt in poenitentia contritio et fides. Has, quia necessario sequitur noua obedientia, recte nominamus eam vel fructum poenitentiae vel tertiam conuersionis partem. Volumus enim usitatam partitionem bono consilio traditam dextre ac sine calumnijs intelligi. In primis autem in conuersione mentionem fidei debere fieri nec omitti posse affirmamus, quia finis verae poenitentiae est remissio peccatorum nec poenitentia sine absolutione, id est promissione remissionis peccatorum aliud est quam ethnica tragoeadia expers omnis verae consolationis aut recta et compen-[G 20 30] 1r:]diaria via^q ducens aeternum exitium neque vero accipitur vel remissio peccatorum vel absolutio, quae est ipsa vox promissionis euangelicae, nisi hac fide, de qua Paulus loquitur Roma. 4 cum docet promissionem fide apprehendi.¹³⁸ Et manifestum est conscientias non relinquendas esse in dubi-

^q Ergänzt nach C.

¹³⁷ Vgl. hierzu die Definition bei Philipp Melanchthon, *Loci praecepui theologici* (1559), in: CR 21, 877 (MWA 2/2, 541,36–542,4).

¹³⁸ Vgl. Röm 4,16.